

תאריך עדכון: 18/10/2020

שם ומספר הקורס: תורת האדם ב'

שם המרצות: ד"ר מירי בנטואיץ', ד"ר לימור מעודד-דנון

סוג הקורס: שיעור

שנת לימודים: תשפ"א סמסטר: שנתי היקף שעות: 2 ש"ש

אתר הקורס באינטרנט: moodle

דוא"ל: miriam.bentwich@biu.ac.il, limormdanon@gmail.com

א. מטרות הקורס (מטרות על / מטרות ספציפיות):

מטרות-על

- לפתח ולעודד את רגישותם האנושית, חברתית ותרבותית של הרופאים לעתיד דרך היחשפות קוגניטיבית וחווייתית לתכנים ממדעי הרוח, החברה והאמנויות
- לסייע בהשתתפות זהות מקצועית רפואית, אשר בה רגישות אנושית, מודעות להקשרים חברתיים ותרבותיים, לצד הדגשתה של התנהלות אתית כלפי מטופלים ועמיתים הן חלק אינטגרלי ממנה.

מטרות ספציפיות

- הסטודנט יעמיק את לימודו אודות השתקפות עקרונות אתיים רפואיים בחקיקה רלוונטית בישראל
- הסטודנט יישם תיאוריות אתיות בסיסיות בהקשר של קבלת החלטות בנושאי אתיקה רפואית
- הסטודנט יעמיק את חשיפתו והתמודדותו עם דילמות אתיות ברפואה – בהקשרים ספציפיים (מטפל-מטופל) וכלליים (חברה, תרבות)
- הסטודנט יעמיק את היכרותו וכיבודו את ההיבטים המגוונים ב"חוויית החולה"
- הסטודנט יערוך היכרות ועיבוד (ראשוניים) של "חוויית המטפל/רופא"
- הסטודנט יכיר ויעבד אירועים הסטוריים מכוננים בתולדות הרפואה שמאירים חסרים ברגישות אנושית, חברתית ותרבותית (קוגניטיבית ואמוציונאלית), לצד חוסר קולגיאליזם והיעדר פתיחות מחקרית
- הסטודנט יכיר ויכבד היבטים תרבותיים-דתיים הרלוונטים להתנהלות אתית ומקצועית שלו כרופא
- הסטודנט יכיר היבטים פסיכו-סוציאליים במחלות קשות ובסוף החיים.
- הסטודנט ירחיב את היכרותו עם היבטים וגישות פסיכולוגיות בסיסיות הרלוונטיים עבורו לצורך אבחנה מקצועית ורגישות אנושית כלפי המטופלים
- הסטודנט ייחשף לפרספקטיבות שונות של זמן, גוף וזקנה
- הסטודנט ייחשף לגורמים חברתיים שונים המשפיעים על התפתחות של דלקות וזיהומים
- הסטודנט ייחשף לסוגיות חברתיות-פוליטיות וכלכליות המתקיימות בהשתלבות איברים

ב. תוכן הקורס: (רציונל, נושאים)

הקורס יעסוק במגוון נושאים מתחומי האתיקה, מדעי הרוח, מדעי החברה והמשפט (חוקים), כמפורט להלן בחלק "מהלך השיעורים", על מנת להשיג את מטרות-העל והמטרות הספציפיות שהגודרו לקורס

מהלך השיעורים: (שיטות ההוראה, שימוש בטכנולוגיה, מרצים אורחים)

הקורס עושה שימוש הן בהוראה פרונטאלית ב"זום", הן בשיטת "הכנה הפוכה" (למידה עצמית והרצאות פרונטליות מקוצרות המתבססות על הלמידה העצמית) והן בדיון בקבוצות קטנות שיתקיימו ב**פוקולטה**. כמו כן, נכללים בקורס מרצים/ות אורחים/ות. שיעורי האתיקה הרפואית יתקיימו בשיטת הכנה הפוכה, ובהתאם לכך תוצגנה בראשית השיעור 3 שאלות בשיטת ה-Polls ב"זום" המוודאות ידע והבנה בסיסית של המצגת המלאה עבור השיעור אותה נדרשים הסטודנטים/ות ללמוד ב**טרם** השיעור. **ד"ר בנטואיץ' שומרת לעצמה את הזכות להחליף את שיטת ה-Polls בשיטת הבחוננים הפרטניים שמהווים 10% מהציון הסופי בקורס.** כל זאת, במידה ויתברר כי שיעור משמעותי של הסטודנטים/ות (25% ומעלה) לא הצליח להשיב נכונה על השאלות ו/או שמס' הסטודנטים/ות שנטלו חלק בסקר (Poll) עם השאלות על המצגת נמוך מ-90% ממספר הסטודנטים בקורס.

דגשים לגבי מפגשים/שיעורים ב"זום":

- נא להתחבר כ-5 דקות לפני תחילת המפגש/שיעור באמצעות קישור הזום הרלוונטי.
- נא להדליק מצלמת ווידאו לאינטרנט (Web Camera) לכל המאוחר עם תחילת המפגש, כאשר המצלמה מכוונת אל פניו של הסטודנט/ית מקדימה (כך שניתן יהיה לראות את פרצופו/ה באופן מלא וברור).
- נא להצביע/להרים יד על מנת לתת אינדיקציה למרצה שמעוניינים לדבר/לשאל וכו'. במידה ואין תגובה מצד המרצה במשך דקה-שתיים (בהרצאות פרונטליות לא כל ריבועי הסטודנטים/ות נכנסים בתוך מסך אחד, ולכן ייתכן שהמרצה אינו/ה רואה אתכם/ן), ניתן להשתמש במיקרופון כדי להפנות את תשומת לבו/ה.
- נא לוודא שהמיקרופון הוא במצב "השתק" (Mute) כאשר הסטודנט/ית אינם מדבר/ת.
- נא לא להשתמש בצ'ט לצורך שאילת שאלות/שיתוף בהגים כלפי המרצה/מנחה משום שבסבירות גבוהה מאוד, יתקשו לעקוב אחר חלונות הצ'ט בזמן ההרצה/הנחיה. "שיטת האצבע" היא הטובה ביותר (ראו לעיל).
- למי שמעדיף/ה שלא לחלוק באופן ויזואלי את סביבת הלימוד בו הוא/היא מצויים עם יתר המשתתפים/ות – ניתן להשתמש ברקעים וירטואליים.
- כל ההרצאות הפרונטליות המיועדות לכלל הכתה ומועברות ב"זום" – תוקלטנה ותעלנה לאתר הקורס. החריג היחיד לכך הינם מרצים/ות אורחים/ות – לכן, מומלץ בטרם תחילתה של הרצאת אורח לשאול/לבקש את המרצה באם ניתן להקליט את ההרצה.
- במידה שחלק מן המפגשים בקבוצות קטנות ייערכו ב"זום" בשל מגבלות הכרונות בקורונה – מפגשים אלה בכל מקרה לא יוקלטו, הן על מנת לשמור על צנעת הפרט של המשתתפים/ות, והן משום כך שמדובר בדיון ולא בהרצה.

ג. **חובות הקורס:** מיועד לתלמידי רפואה שנה ב' במסלול הארבע-שנתי.

דרישות קדם: מעבר קורס תורת האדם א'

חובות / דרישות / מטלות: הגשת 2 תרגילי חובה (זוגות/צמדים) בהיקף של כ-3 עמודים בהסטוריה של הרפואה ובסוציולוגיה. בוחנונים קצרים על תכני המצגות באתיקה (בכפוף לשיקול דעתה של ד"ר בנטואיץ' – ראו הסבר בסעיף "מהלך השיעורים" שלעיל), וכן מבחן בסוף השנה. כמו כן, נוכחות חובה בקבוצות הקטנות – סטודנטים שיעדו ממפגש בקבוצות הקטנות (אתיקה ופסיכולוגיה), יידרשו, על פי שיקול דעתה של ד"ר בנטואיץ', להגיש תרגיל כתוב חליפי כהשלמה למפגש ממנו נעדרו (בנוסף על 2 תרגילי החובה). נוכחות ביום ההכנה לפנימיות מהווה חובת מעבר לפנימיות (היעדרות מוצדקת מיום זה – רק באישור סגן הדיקן ללימודים קדם-קליניים, פרופ' גליקמן

כל פניה/שאלה באשר לקורס, תיעשה בכתב (מייל) אל שתי רכזות הקורס, ד"ר מירי בנטואיץ' וד"ר לימור מעודד-דנון.

מרכיבי הציון הסופי (ציון מספרי / ציון עובר):

ציון (מספרי) ניתן ע"י מרצה הקורס. הציון מורכב מן התרגילים (20%), מבחן סופי (50%) והשתתפות פעילה בדיונים האתיים (30%) – ניתנים ע"י הרופאים-מנחים/רופאות-מנחות. במידה וייעשה שימוש בבוחנונים עבור ההרצאות באתיקה רפואית – משקלם יהיה 10% מהציון הסופי בקורס, ומשקל המבחן הסופי יהיה 40% מהציון הסופי. לא ניתן לעבור את הקורס ללא הגשת כל התרגילים, קבלת ציון של 65 לפחות במבחן הסופי (בנפרד) וציון 70 בשקלול כלל מרכיבי הציון בקורס. כמו כן, במידה שתופעל שיטת הבוחנונים, מעבר הקורס מותנה בנוסף לאמור לעיל בקבלת ציון עובר (60 ומעלה) בלפחות 80% מהבוחנונים.

ד. ביבליוגרפיה (חובה/רשות): טקסטים רלוונטיים לכל שיעור יהיו זמינים ב-moodle, לרבות מצגות Power Point והקלטות השיעורים. **טקסטים המסומנים כ"חובה" והמצגות במלואן מהווים קריאת חובה שעל בסיסה יורכבו שאלות בבחנים השבועיים ו/או במבחן המסכם.**

חומר מחייב למבחנים: החומר הנלמד בכתה, המצגות של השיעורים, והטקסטים שמוגדרים כ"חובה" ומצויים באתר ה-moodle של קורס תורת האדם ב'

תורת האדם – תוכנית שיעורים לשנה ב' (תשע"ט)

שם ההרצאה	מרצה	מועד	ק"ר*
חיסונים: בין עבר להווה ומה לגבי העתיד? **	ד"ר מירי בנטואיץ' + רופאים/ות	יום ה' 22/10 14:20-15:30	חיסונים והשתלות
חוסן (פסיכולוגי/רגשי)	ד"ר שירי ספקטור	יום א' 1/11 14:30-16:00	
ביופוליטיקה של השתלות	ד"ר לימור מעודד-דנון	יום ג' 3/11 14:30-16:00	
זמלוויס, ליסטר ופסטר – בין היגיינה לזיהום, בין הצלחה לשגעון **	ד"ר מירי בנטואיץ' + רופאים/ות	יום ד' 18/11 08:50-10:00	זיהומים ודלקת
מטאסקיגי ועד הלסינקי – מבוא לאתיקה של ניסויים קליניים **	ד"ר מירי בנטואיץ' (הרצאה בלבד)	יום ד' 25/11 09:15-10:00	
אתיקה של ניסויים קליניים : ניואנסים עדינים **	ד"ר מירי בנטואיץ' + רופאים/ות	יום ד' 02/12 08:50-10:00	
היבטים חברתיים ביצירה ומניעת זיהומים	ד"ר לימור מעודד-דנון	יום ד' 09/12 12:30-14:00	
היבטים אתיים ופוליטיים במניעת מחלות זיהומיות (מתקדם) **	ד"ר מירי בנטואיץ' + רופאים/ות	יום ד' 16/12 09:35-10:45	
הקדמה + צפייה בסרט Iris and John + ראיונות עם מורי	ד"ר שירי ספקטור	יום מרכז (טרם נקבע מועד) ****	הדקנות
דיון בקבוצות קטנות על רקע הצפייה	פסיכולוגים/עו"סים		
פאנל בני משפחות של חולים דמנטיים	בני משפחות		
דיון בקבוצות קטנות על רקע הפאנל	פסיכולוגים/עו"סים		
סוציולוגיה של הזקנה	ד"ר לימור מעודד-דנון		
היבטים אתיים בטיפול בסוף החיים **	ד"ר מירי בנטואיץ' + רופאים/ות		
צפייה בסרט Wit + קטעי ראיונות עם פרופ' מורי	ד"ר שירי ספקטור	יום ג' 06/04 ****	נאולוגיה
בעקבות Wit: דיון בקבוצות קטנות בהנחיית פסיכולוגים/עו"סים	פסיכולוגים/עו"סים		
מעבר לכימותרפיה: על רפואה פליאטיבית ומשמעותה – הרצאת רופא פליאטיבי	רופא פליאטיבי		
דיון בקבוצות קטנות בהנחיית פסיכולוגים/עו"סים	פסיכולוגים/עו"סים		
מבחן מסכם	חלק א' (אמריקאי): 11/4/2021 חלק ב' (מבחן בית **): 13/4/2021		
הכנה לפנימיות	פסיכולוגים/עו"סים רופאים/ות מנחים/ות ד"ר שירי ספקטור ד"ר מירי בנטואיץ' ד"ר לימור מעודד-דנון	יום ד' 19/5 **** (חובת נוכחות לצורך מעבר לפנימיות)	יום מרכז

מקרא צבעים: אתיקה – קבוצות קטנות, פסיכולוגים/עו"ס- קבוצות קטנות, פסיכולוגיה – הרצאות, אמנות [כתב מודגש], סוציולוגיה.

* ק"ר = קורס הרפואה שפועל במקביל לקורס תורת האדם

** הזמנים המופיעים עבור ההרצאות באתיקה רפואית מתבססים על שיטת הכתה ההפוכה, במסגרתה הסטודנטים/ות נדרשים ללמוד את תכני המצגת בטרם השיעור שעוסק בה, ולפיכך זמני ההרצאה מקוצרים יותר (20-25 דקות במקום 45-50 דקות), כאשר מיד לאחר מכן מתקיים תרגול בן 40-45 דקות בקבוצות הקטנות בכתות הלימוד שבפקולטה (אלא אם כן צוין כי מדובר בהרצאה בלבד). במידה שנסיבות הקורונה לא יאפשרו קיום של תרגול/מפגש בקבוצה קטנה בפקולטה במועד מסוים – ייעשה שימוש ב"זום" לצורך קיום מפגש/תרגול זה, ותימסר על כך הודעה נפרדת לסטודנטים/ות. במפגשים באתיקה רפואית שישנם בהם קבוצות

דיון הנערכות בפקולטה, **מצופה מן הסטודנטים/ות להיות נוכחים/ות בפקולטה לפחות מתחילת ההרצאה** שבראשיתה גם כוללת את שאלות ה-Poll (או לחלופין את הבוחנון במידה ויהיה צורך בכך כמבואר לעיל בסעיף "מהלך השיעורים").

*** **תצורת מבחן סופי:** במידה ויתאפשר לקיים את המבחן הסופי בקורס בין כותלי הפקולטה, כלל המבחן יתקיים במועד אחד ויכלול חלק אמריקאי וחלק עם שאלות פתוחות. במידה שעקב מגבלות הכרוכות בקורונה, לא ניתן יהיה לקיים את המבחן בפקולטה, שני חלקיו של המבחן הסופי יתפרסו על פני 2 מועדים (כמצוין בטבלה): חלק א' (אמריקאי): 11/4, חלק ב' (מבחן בית): הגשה עד 13/4 (שעה ספציפית תוגדר בהמשך).

**** במהלך הימים המרוכזים של שנה ב' מתקיימים מפגשים בקבוצות קטנות (פסיכולוגים/עו"סים ולעתים גם רופאים/ות), ועל כן, בהתאם לכך, נא להיערך להגעה לפקולטה בימי לימוד אלה. במידה ונסיבות הקורונה לא יאפשרו לקיים יום מרוכז כלשהו בפקולטה, הוא יתקיים באמצעות ה"זום", והודעה נפרדת לגבי זאת תשלח לסטודנטים/ות.